

İyunun 20-dən 21-nə keçən gecə nə baş verdi?

Ən çox verilən 10 suala baxın

1. Radio qeydlərində rezin güllələrin istifadəsi barədə nə bilirik? - Daxili İşlər Naziri 20 iyun saat 23:36-da müavinlərinə və digər tabeçiliyinə olan şəzslərə (GDD direktoru daxil olmaqla) mitinqin dağıdılması zamanı rezin güllələrdən istifadə etməmələrini əmr etdi. Buna qarşı televiziya kanallarında çəkilən görüntülər rezin güllələrin atəşinin 00:00-dan az sonra başladığını göstərir. Buna baxmayaraq, 21 iyun saat 00:16-da GDD direktoru rəhbərliyə heç bir tufəngdən istifadə edilmədiyini bildirdi. Radio qeydlərinə görə, rezin güllələrin istifadə edilməməsi ilə bağlı əmri, saat 00: 36-da təkrarlandı ancaq hələ də yerinə yetirilməmişdir. Saat 02:34-də GDD direktoru rezin güllələrdən istifadə etmək üçün əlavə icazə istədi. Tələbi qəbul olunduğu nəzarətçi tərəfindən rədd edildi. Buna baxmayaraq, televiziya şirkətlərinin qeydlərindən aydın olur ki, rezin güllələrin tez-tez atəşi yenidən başlandı.

2. Atıcılar rezin güllələrdən istifadə edilməsi barədə nə deyirlər? - Daxili İşlər Nazirliyinin Xüsusi Tapşırıqlar İdarəsinin (GDD) atıcıları vəziyyətə görə öldürücü olmayan silahlardan istifadə etdiklərini bildirirlər, çünki əvvəldən hər vəziyyətə hazır olmaq üçün ümumi icazə aldıklarını söyləyirlər. Rezin güllələrdən istifadə qərarının, xüsusi təhlükə qiymətləndirməsi nəticəsində fərdi olaraq verildiyi izah edildi. Atıcılar, rezin güllələrin istifadəsi zamanı dayandırma əmri verməmələrinə baxmayaraq, güllə istifadə edildiyi zaman komandirlərinin iştirak etdiyini də göstərdilər. Mitinqin dağıdılması zamanı bir neçə saat ərzində - saat 00:00-dan 04:30-dək GDD və Obyektlərin Mühafizə İdarəsinin 100-dən çox əməkdaşı 3 növ silah, 5 növ güllə və mərmə istifadə etdi. Daxili İşlər Naziri tərəfindən mətbuata verilən məlumata görə, təxminən 800 rezin güllə atıldı.

3. O vaxtki Daxili İşlər Naziri və onun müavinlərinin rolu nə idi və rezin güllələrin istifadəsini bilirdilərmik? - Qiorqi Qaxaria, Kaxaber Sabanadze və Vladimer Bortsvadze 20 iyun saat 22.00-dən bəri Parlamentdə iştirak edirdilər. Nazir və müavinləri ifadə verdilər ki, gözyaşardıcı qaz bidonları və su şırnaqları onların əmri ilə istifadə edilmişdir, rezin güllələrin istifadəsi barədə isə onlar əmr verməyiblər. Nazir və onun müavinləri ifadələrində rezin güllələrdən istifadə edən kimi dəqiq vaxt göstərməsələr də, tezliklə özlərinə məlum olduqlarına işarə etdilər. İstintaq bu məlumatları Nazirə və müavinlərinə (şəxsi şifahi rabitə, radio, mobil telefon, telekommunikasiya və s.) təqdim etmə vasitələrini təyin etməyib.

4. Mitinqin dağıdılması zamanı mütənasib və nisbi vasitələrdən istifadə olundu? - Aşağıdakı hallara / amillərə görə istifadə olunan qüvvə mütənasib və nisbətli olaraq qiymətləndirilə bilməz: (1) topçuların əmri olmadıqda ölümcül olmayan mərmilərin istifadəsi; (2) Çox sayda mərmə və topçular (3) əməliyyatın gediş sahəsi və bir neçə saat müddətində rezin güllələrin istifadəsi; (4) yaralı etirazçıların sayı; (5) Ayrı-ayrı vətəndaş qrupları tərəfindən

ayrı-ayrı polis məmurlarına hücum hallarının olmaması (zəruri özünümüdafiə vəziyyətini əsaslandıracaq).

5. Məclis iştirakçılarında gözlənilən güc tətbiqi barədə xəbərdarlıq edildi? - Mitingin sona çatma tədbirləri başlamazdan əvvəl, qanunda gözlənilən fiziki güc və xüsusi vasitələrdən istifadə ilə əlaqədar əvvəlcədən xəbərdarlıq etmə öhdəliyi yerinə yetirilmədi və müvafiq olaraq, hüquq mühafizə orqanları iştirakçılara qanuni tələbi yerinə yetirmək və toplanış yerindən çıxmaq üçün əğlabatan vaxt verməyib.¹

Qeyd etmək lazımdır ki, bu halda hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarının göstərilən öhdəlikdən azad edilməsi üçün heç bir şərt yox idi,² çünki, necə ki Parlamentə özbaşına daxil olma elanından tutmuş vəziyyətin ilkin gərginləşməsinə qədər, eləcə də sonrakı dövrdə yerlərdə xəbərdar olma ehtimalı var idi.³

Görüş bitməmiş iştirakçıların Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən ictimai şəkildə açıqladığı [bəyanatla](#), habelə Gürcüstan Daxili İşlər Naziri və Tbilisi Bələdiyyə Başçısı tərəfindən media üzərindən edilən xəbərdarlıq çağırışlarına gəlincə,⁴ bu cür tədbirlər toplanış iştirakçılarına tam məlumat vermir və güc tətbiq edilməzdən əvvəl onların müvafiq xəbərdarlıq standartlarına cavab vermir. Xüsusilə, ATƏT / Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Ofisinə görə, müvafiq səs gücləndirici avadanlıqlar vasitəsi ilə güc tətbiq etməzdən əvvəl toplantıda iştirakçılara bir neçə dəfə xəbərdarlıq edilməli, aydın, başa düşülən və digər səs-lərlə üst-üstə düşməməlidir. Lazım gələrsə, bütün iştirakçılar tərəfindən başa düşülə bilməsi üçün bir neçə yerdən xəbərdarlıq edilməlidir.⁵

6. Neçə nəfər yaralandı? 273 nəfərin xəsarətlərini əks etdirən tibbi sənədlər iş üçün təyin edilmiş məhkəmə tibb müəssisəsinə göndərilib və onların kiçik bir hissəsinin nəticələrinə əsasən bədənin müxtəlif yerlərində - baş və üz, həmçinin burun, aln, kəllə və üz sümükləri sınıqları, kəllədə qapalı travma, 2 nəfərə isə sağlamlığa təhlükəli ağır dərəcəli zərər diaqnozu qoyuldu. Xalq müdafiəçisi nümayəndələri mitinq dağıldıqdan sonra inzibati qaydada saxlanılan 116 nəfəri ziyarət etdilər. Onlardan 35-i polis tərəfindən şiddətə məruz qaldığını bildirdi, 12-ndə isə yara təsbit olunmuşdu.

¹ Gürcüstanın "Polis haqqında" Qanunu, maddə 31, hissə 3.

² Gecikmə şəxsin və / və ya polis əməkdaşının həyatına və sağlamlığına zərər verə bilər və ya digər ciddi nəticələrə səbəb ola bilər və ya belə bir vəziyyətdə belə bir xəbərdarlıq əsassız və ya mümkün olmadığı təqdirdə polis məmuru əvvəlcədən xəbərdarlıq etmək məcburiyyətindən azad edilir.

³ Miting zamanı, Parlamentə mümkün daxil olma haqqında açıqlama 21:08-də verildi, yerindəki vəziyyət ilk dəfə saat 21:50-də, aksiya iştirakçılarının bir hissəsi polis kordonunu keçib Parlamentin həyətinə girməyə çalışdıqda daha da ağırlaşdı, lakin gücdən istifadə hadisədən 2 saat sonra baş verdi. Ancaq vəziyyətin ilk gərginləşməsindən güc tətbiqinə qədər təxminən 40 dəqiqə boyunca toplanış iştirakçıları şiddət hərəkətlərini dayandırdılar.

⁴ Baxın. İctimai Yayımçının canlı yayımı (saat 22:39-dan və saat 22:59-dək) veb saytında mövcuddur: <https://bit.ly/2Uq3bEu>

⁵ ATƏT / Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Ofisi (OSCE/ODIHR), İnsan hüquqları idarəçi toplaşmaları zamanı polis tərəfindən asayişin qorunması barədə, 2016, səhifə 133-134, mövcuddur <<https://bit.ly/2Jt2fc9>>

7. Neçə jurnalist yaralandı? - Jurnalist Etikası Nizamnaməsinə görə, 40-a yaxın media mənsubu yaralanıb.⁶ Onlardan bir neçəsi hüquq-mühafizə orqanlarına media nümayəndələri olduqlarını söylədikdən sonra da polislərin onlara rezin güllələr atdığını söylədi.⁷ Buna baxmayaraq, medianın heç bir nümayəndəsinə bu günə qədər qurban statusu verilməyib.

8. Xalq müdafiəçisi GDD-dən keçmiş direktoruna qarşı cinayət işi başlanmasını niyə xahiş edir? - GDD-nin direktoruna qarşı vəzifəli şəxslər - nazir və müavinlər iki dəfə rezin güllələrdən istifadə etməmək əmri verdilər. Bundan əlavə, GDD direktorunun özü bir dəfə rezin güllələrdən istifadə etmək üçün daha bir dəfə icazə istədi və bu da rədd edildi. Üç dəfə (23:36, 00:36 və 02:34) rezin güllələrdən istifadə üçün mənfəət əmr almasına baxmayaraq əmr yerinə yetirilmədi və rezin güllələrdən aktiv istifadə edildi. Üstəlik, atəş edilməsinə başlamağa baxmayaraq, GDD direktoru 21 iyun saat 00:16-da rəhbərliyə silahların istifadə edilmədiyini barədə yalan məlumat verdi.

9. Hansı istintaq işləri aparılıb? - Prokurorluq videoyazılar əldə etdi⁸, onların bir hissəsinə artıq öyrəndi / baxdı.⁹ İstintaq müəyyən materialları və sənədləri Daxili İşlər Nazirliyindən çıxarıb.¹⁰ İstintaq prosesi zamanı 625 nəfərlə görüş keçirilib.¹¹ Müayinələr təyin edildi.¹² Ayrı-ayrı hallarda, 3 şəxsə qarşı cinayət təqibi başlandı.¹³ 8 vətəndaş zərərçəkmiş hesab edildi.¹⁴

10. İndiyə qədər nə müəyyənləşdirilməyib / aparılmayıb?¹⁵ - Keçmiş Daxili İşlər Naziri və müavinləri, habelə tədbirin keçirilməsi üçün məsul və aparıcı şəxslər tərəfindən mitinqin dağıdılması zamanı polis əməkdaşları tərəfindən vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlərin görüldüyü aydın deyil; Etiraz aksiyasının idarə olunmasında iştirak edən bütün hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarının basqını barədə heç bir radiosəs qeydi əldə edilməyib; Heç bir cib telefonu ələ keçirilmədi və sosial media vasitəsi ilə yazışmalar əldə etmək üçün heç bir məhkəmə ekspertizası təyin edilmədi.

⁶ Məlumat veb saytında mövcuddur: < <https://bit.ly/2THI7tm> >

⁷ Məlumat veb saytında mövcuddur: < <https://bit.ly/2UKtcPg> >

⁸ Cavablar, 3 fevral 2020-ci il tarixinədək Xalq Müdafiəçisi Aparatının işçilərinə təqdim edilmiş iş materiallarına baxış nəticələrinə dair təqdim olunur. 10, 17 və 18 iyun 2020-ci il tarixdə Aparatın işçiləri işin müəyyən bir hissəsi ilə yenidən tanış oldular.

⁹ Baxın. < <https://bit.ly/34esexG> > səh. 10.

¹⁰ Elə orada səh. 11.

¹¹ Elə orada səh. 12-20.

¹² Elə orada səh. 20.

¹³ Elə orada səh. 26-30.

¹⁴ Elə orada səh. 26-31.

¹⁵ Elə orada səh. 31-44.